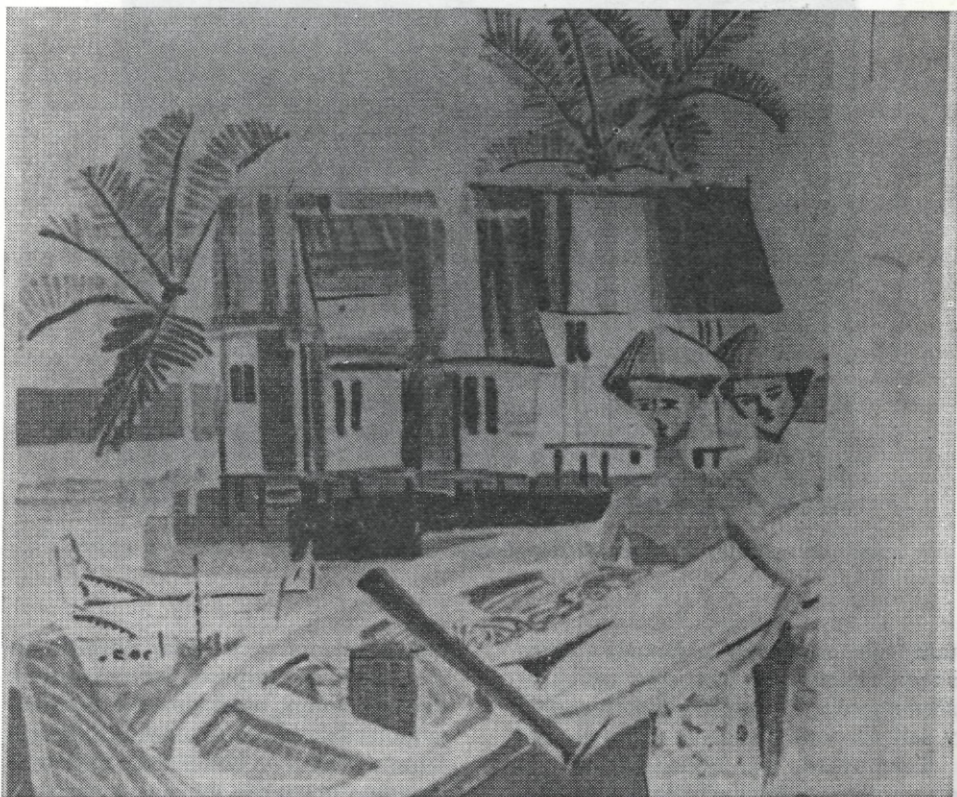

TEKMOVANJE OTROK Z VSEH CELIN

Shankarjev mednarodni natečaj za risbe otrok in leposlovna dela

Iz leta v leto v Indiji poteka široko zasnovano mednarodno tekmovanje v risanju otrok. Iz leta v leto se tudi jugoslovanski otroci iz raznih republik in pokrajin udeležujejo tekmovanja, takorekoč vsakikrat dobi kateri izmed naših mladih risarjev odlikovanje. Skoraj nič ne zveemo o tej izjemni manifestaciji. Prav gotovo ne najdemo primerljive podobne prire-

ditve, ki bi se mogla meriti z indijsko, uradno imenovano Shankarjev mednarodni otroški natečaj, tudi morda bolj popularno, ljudsko poimenovano po Nehruju. Že utrjeno tekmovanje ima tradicionalno bogato odzivnost pri narodih petih celin, in če pri tem sodeluje precej preko sto držav vse od Papue in Nepala, Kolumbije in Jordana, pa do Mozambika in Andore, tedaj se tudi na prvi pogled da dojeti, da je živ interes za otroško likovno kreativnost povsod

Wat Wa Ying (15 let), Malezija — »Vas ob morju«

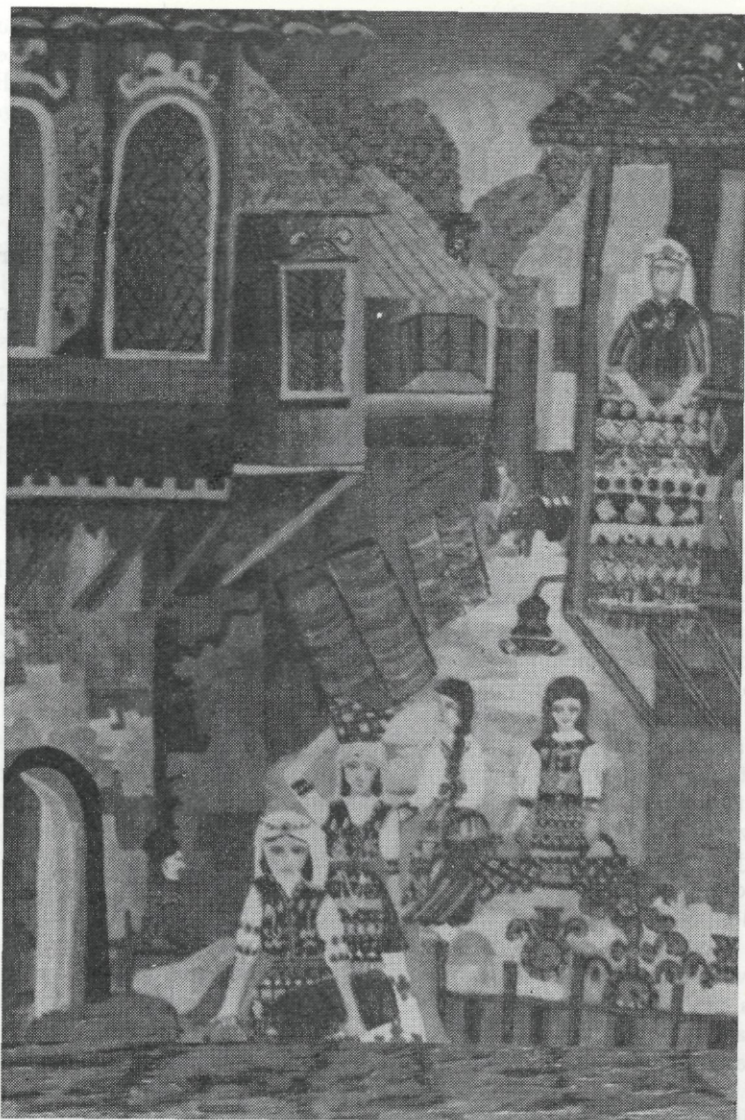

Dalip Thakur (15 let), Indija — »Prodajalka igrač«

tam, kjer se zavedajo pomena otroškega risanja kot ustvarjalne, sproščene možnosti — ne glede na delo v šoli ali tudi izven nje.

Tekmovanja se lahko udeležujejo otroci od predšolske dobe (od 4. leta) pa do mladostništva (najkasneje 16

let). Seveda ima natečaj porazdeljene starostne stopnje, ki pogojujejo različno zmogljivost risarskega, barvnega izražanja, pa seveda tudi drugih tehnik. Tako je treba dopolniti tekmovalno območje: morda so nas tiste redke informacije o teh prireditvah

Vesna Krstevska, Karolina Ivanovska (11 let), Jugoslavija — »Domači kraj«

zavedle, da gre le za risarsko-slikarsko tekmovanje — v resnici pa je v tekmovanje vključeno tudi leposlovje mladih piscev iste starostne dobe: od tistih predšolskih prebliskov iz otroških ust, ki so jih morali zapisati odrasli spričo tega, da jim še ni zna-

na skrivnost pisave, pa do prevladujočih kratkih spisov šolskih otrok, ki segajo do leposlovno oblikovanih del, kot so pesmice, črtice, že kar krajše povesti, drame. O tem deležu pri nas nismo niti vedeli, prav gotovo pa je škoda, ker se doslej, kot izgleda, ni-

smo udeleževali tudi tega natečaja. Razbrati se sicer da, da pri tekmovanju vidno prednjači likovno področje in da ima leposlovno-reportažno-doživljajsko v zapisani besedi le sorazmerno manjšo odzivnost, in še pri tem prevladujejo mladi avtorji z azijske celine. To pa ne pomeni, da tudi od drugod niso prispeli tovrstni prispevki. Tudi pri mladih piscih je morala žirija upoštevati starostne stopnje, mestoma so dosežki res presenetljivi ob vsem tipičnem otroškem, kar spremlja doživljajski svet posameznih starostnih obdobj. Če je zlato medaljo indijskega predsednika prejela Japonka Mie Nagasawa za barvno risbo, pa je Kanadčan Narayana Subrahmaniam prejel zlato medaljo indijskega podpredsednika kot glavno nagrado za leposlovno delo. Napisal je dramo *Poroka Marije Tudor*, kjer poudarja zgodovinsko snov, sicer dovolj svobodno obravnavano, kar pa je le presenetljivo za trinajstletnega fanta. Lotil se je nič manj kot zapletenega problema v razmerju med politikom in zasebnostjo, seveda skozi prizmo svojega adolescentnega doživljanja (v najlepšem, nepejorativnem pomenu), z etično zavzetostjo zoper nelogiko neprirodnega in špekulacijo. Med leposlovjem bi našli lepe, prav tako, verjemimo, spontane odzive na prirodo, na domače okolje, na vprašanje človekove svobode, na osebno razpoloženje, tudi o pomenu vezi med narodi itd. Na primer v pesmi filipinskega petnajstletnega fanta, ki vstopa v življenje vse bolj osamosvoječe, pesem premišljuje govor o iskanju vodilnih vrednot; tu je dvoje pesmi nagrajene Geraldine Loh iz Singapura, iz obeh veje tista otroška idilična lepota življenja, ki najde glasbo povsod, v prirodi in med ljudmi in daje življenjsko radost in pogum. Tu je fantastika trinajstletnega Indijca Ashoke Goswamija 25. stoletje, z razgibano fantazijo, ki ni sama

sebi namen. Seveda bi lahko še naštevali primere nagrajenih del in posebnosti v izražanju in odražanju, vendar je primerov premnogo za ponazoritev vsega, kar sodi k zapisani besedi.

Prvonagrajenka med risarskimi mladimi ustvarjalci je Mie Nagasawa, ki je upodobila v preprostih in poenostavljenih barvah *Mojega prijatelja*. Poleg črno robljene risbe imamo opravka le z vijoličasto, zeleno in belo barvo, s posebno perspektivo zviška navzdol zajame lik osebe s poudarjenimi rokami, v katerih drži šopek cvetja, ki je hkrati glava. Tu ne bi mogli obiti misli, da se tudi skozi otroško risanje da povezati prefinjenost stare japonske šole z naglašeno »moderno«¹ stilizacijo, ki pa je izhajajoča iz starostne zmogljivosti petnajstletne šolarke. Tematika otroških risb je tako pestra, kot si le moremo misliti, še bolj pa seveda izpeljava posameznih risb, ki so si lahko po naslovu sicer sorodne, ne pa tudi po oblikovni izpeljavi. Če zgolj omenimo najbolj pogoste teme: moja mati, igra, domači kraj, igranje otrok, mesto, podeželje in polje, praznovanje, narava in gozd, prijatelji, cirkus, v šoli itd. Tisto, kar osvoji tako likovnega pedagoga kot nepedagoga, ki ima kanec občutka za lepoto otroškega risarskega izražanja, je kratko povedano, naslednje: neobremenjena čistost podajanja, sila različna v posameznih otroških obdobjih, stopnjevanje zavestnega vključevanja in odražanja sveta okoli sebe, kajpak z gledišča otroške dojemljivosti in zmogljivosti, sproščena fantazija in prosta izbira barv. Seveda je tu še vrsta drugih komponent. Nič novega ne povemo, če znova ugotovimo, kako naši otroci stojijo enaki med enakimi v nepregledni množini drugih otrok z vsega sveta, morda se da brez skromnosti izreči: likovna vzgoja je v Jugoslaviji v povojnem času nare-

Marija Pibernik (11 let), Jugoslavija — »Mati«

dila ogromen korak in dolžni smo, da ohranimo vse potrebno v predšolski in še posebej v šolski dobi, da likovna vzgoja ohrani vse možnosti. Do-sežki otrok iz raznih republik in pokrajin Jugoslavije so že poprej upravičeno postali predmet pozornosti, še

več, v mednarodnem tekmovanju v Indiji jih je mnogo prejelo visoka priznanja. Vsako priznanje katere-mukoli od otrok pa je hkrati vidno priznanje kateremukoli izmed likov-nih pedagogov, ki so z vnemo in uspo-sobljenostjo pripomogli, da so otroci

vzljubili likovni medij in tudi dosegli nekaj.

Med zadnjimi nagrajenci so Nehrujevo zlato medaljo prejeli iz Jugoslavije: Barbara Pibernik, Marija Pibernik, obe iz Kranja, Snežana Vukсанović, Željka Karanitić, Ivana Žike-
lić, Suzana Davčeva, Vesna Krstevska, Suzana Dalipova, Karolina Ivanovska. Upadljivo je dvojje: veliko število jugoslovanskih nagrajenk in pa dejstvo, da nobeden med njimi ni fant. Naključje? Verjetno, kajti nagrajenci iz drugih dežel, na primer iz Indije, Avstralije, Češkoslovaške, iz Bangladeša, Grčije, Nigerije, Poljske in drugod, so obojega spola. Pri izbiri za nagrajence žirija ni imela lahkega dela, sklepati bi se dalo, da so pri žiriji za leposlovna dela imeli verjetno lažje delo, medtem ko je presojanje likovnih najboljših del včasih resnično izjemno težko, po kakovosti si mnoga dela stojijo dokaj blizu. Ponekod pa se pri risbah vendarle razvidi, da je tudi učiteljeva roka bila posredi — tako dejanje nikakor ne more biti v prid risarskemu dosežku. Več velja še tako preprosta, a spontana likovna poteza iz otroškega sveta, naj si je po mnenju odraslih »nepopolna«, »potrebna« korektur. Verjetno bi lahko žirija tu izostrila stališče, vendar pa gre za učiteljsko poseganje le v malem številu primerov. Spontana otroška risba pa je poetično doživetje skozi otroški svet in njegove zmogljivosti. Shankarjevo mednarodno tekmovanje jim daje polno veljavo.

Igor Gedrih

IZ FRANCIJE

Ulisse, Alice, O! Hisse! (Odisej, Ali-sa, o! pridrvita!) je naslov razstave mladinskih knjig, ki jo je priredil kulturni center »Georges Pompidou«

v Parizu. Naslov so izbrali otroci med več predloženimi. V kletnih prostorih kulturnega centra, imenovanega tudi Beaubourg po pariški četrti, v kateri je zgrajen, je razstavljenih več kot petsto knjig pod geslom »l'Enfant, l'Aventure et le Livre« (otrok, pustolovščina in knjiga). Organizatorja razstave sta knjižnica (Bibliothèque publique d'information) in ustanova La Joie par les livres. Pojem avanture je široko interpretiran. Prireditelji razstave so mnenja, da je za otroka avantura že pot iz domače hiše v življenje, prilagajanje okolici in tovarišiji, iskanje lastnega mesta v svetu in boj za uveljavljanje svoje osebnosti, vse to ob klasični pustolovščini, ki jo najdemo v robinzonadah, v življenju kavbojev, traperjev, iskalcev zlata, v anticipaciji in fiktivni znanosti, pa tudi v domišljiji in fantastiki. Tako je mogoče na razstavi najti stare Perraultove pravljice in modernjšega kralja Babarja, Don Kihota in Julesa Verna, Aleksandra Dumasa in Wellsa, Pinoccchia in Malega princa, Petra Pana in Nielsa Holgersona.

Sestava razstave in animacija sta nadvse originalni. Od otroka zahtevata aktivno udeležbo, iniciativo in ustrezno duhovno iskrivost ter iznajdljivost. Pri vходу otrok dobi »ključ«, to se pravi napotila, po katerih naj odkriva razstavo tako, kot da bi bral knjigo, stran za stranjo.

Sredi razstavišča je okrogla tribuna, naokrog pa sedeži in razmetane blazine. Vsak dan potekajo debate med mladino in avtorji, slikarji, ilustratorji, kritiki mladinske knjige vsak dan po več ur pripovedujejo pravljice — ljudske, fantastične, realistične, iz starih in sodobnih časov. In da ne bi zmanjkalo pripovedovalcev, se lahko prikladi vsakdo, ki želi. Organizatorji so le določili čas po programu. Priglasilo se je veliko babic in tet z ljudskimi pravljicami iz raznih francoskih pokrajin ali s ta-